

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 2

Суми
Сумський державний університет
2017

Військова поліція може стати важливим суб'єктом забезпечення правопорядку у Збройних Силах України та інших військових формуваннях. Слідчі підрозділи військової поліції доцільно комплектувати досвідченими юристами, які раніше були задіяні у реалізації функцій дізнання (дізнавачами військових частин та відповідних підрозділів Служби правопорядку згідно з Кримінальним процесуальним кодексом України (КПК України) 1960 року) або досудового розслідування як слідчі військової прокуратури. Оперативним підрозділам цього військового формування доцільно надати право провадити оперативно-розшукову діяльність на підставі Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та негласні слідчі (розшукові) дії в порядку ст. 41 КПК України. У такий спосіб можливо досягти виконання багатьох завдань із забезпечення обороноздатності України, зокрема здійснення досудового розслідування фахівцями, які обізнані з роботою військових формувань, а процесуального керівництва – військовими прокурорами [6, с. 46].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Полякова О. С. Питання запровадження в Україні інституту військової поліції / О.С. Полякова // Журнал східноєвропейського права. – 2015. – № 13. – С. 128–131.
2. Військова поліція: іноземний досвід - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://na.mil.gov.ua/32263-vijskova-policiya-inozemnij-dosvid>
3. В Інституті законодавства Верховної Ради України відбувся круглий стіл, присвячений актуальним питанням розвитку та реформування військової юстиції в Україні (24.11.2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://instzak.rada.gov.ua>
4. Про Військову поліцію : Проект Закону України від 21 січня 2015 року № 1805 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=53648#.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України" : Указ Президента України № 240/2016 від 6 червня 2016 року
6. Туркот М.С. Військова складова національної безпеки України / М. С. Туркот // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 2 (44). – С. 44–50.

ВІЙСЬКОВА ЮСТИЦІЯ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Дегтяр Р.О.

Студентка II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Пахомов В. В.

*д.ю.н., доцент, завідувач кафедри КПДС Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету*

Окупація частини території України, військова агресія з боку Російської Федерації, активна діяльність терористичних організацій ставлять на перший план питання підвищення обороноздатності країни, реформування всієї системи органів державної влади. Одним із визначальних факторів ефективної діяльності Збройних Сил України є налагоджена система військової юстиції. Зміни у системі силових структур призвели до зміщення акцентів і щодо військової юстиції, зростання її ролі у виконанні покладених на державу функцій.

Військова юстиція, збірне поняття, що означає сукупність органів державної влади (судової, виконавчої), наділених повноваженнями застосування загального і військового законодавства щодо військовослужбовців. Традиційно в число органів військової юстиції включаються військові суди, органи військової прокуратури та юридичної служби військових формувань.

Поняття «військової юстиції» широко застосовується в державах, що належать до англосаксонської системи права (Великобританія, США), де всі органи військової юстиції включені безпосередньо до складу військових формувань (що входять у виконавчу владу) і діють автономно від інших гілок державної влади. Вони не мають суворої класифікації по виду діяльності, універсально здійснюють весь необхідний комплекс військово-юридичних функцій у військових формуваннях: слідчо-прокурорські (обвинувальні), судові, адвокатські (захисні), юрисконсультські. Так, відповідно до Єдиного кодексу військової юстиції США військово-юридичні служби (військові прокурори, військові адвокати, військові судді, військові юрисконсульти) входять до складу збройних сил, комплектуються офіцерами зі спеціальною військово-юридичною підготовкою і підкоряються ієрархічній системі військового командування.

У більшості європейських держав органи військової юстиції функціонують переважно в сфері загальної юстиції (судова влада), не утворюючи особливої системи органів і не підкоряючись військовому командуванню [1].

Сутність військової юстиції обумовлює її складові частини. Основою системи військової юстиції є вимога дотримання дисципліни, що необхідна будь-яким збройним силам не лише для забезпечення ефективного та надійного виконання покладених на них завдань, а й для того, щоб не допустити зловживання військовою силою. Щоб утримувати збройні сили у стані бойової готовності, військове командування повинне

мати засоби ефективного та дієвого підтримання внутрішньої дисципліни. З огляду на зазначене вбачається за необхідне запровадження цілісної системи військової юстиції. Випадки порушення військової дисципліни слід розглядати швидко й карати за них більш суворо, ніж за аналогічні вчинки цивільних осіб. Саме для цього, наприклад, збройні сили Сполучених Штатів Америки мають власний Єдиний кодекс військової юстиції.

Саме в США вся ця вертикаль об'єднана поняттям «військова юстиція». Вона має свою структуру в частинах і органах управління, у неї є функції в період військового стану, в мирний час, в особливі періоди. В українському законодавстві термін «військова юстиція» відсутній. Інститутів, що займаються її дослідженням та розвитком як науки, поки немає

За функціональною ознакою цілісну систему військової юстиції формує триада військових органів: правопорядку, нагляду та правосуддя. Відсутність хоча б одного з компонентів при будівництві системи військової юстиції призводить до нестабільності всієї конструкції, можливості її поступової руйнації [2].

Напрями та етапи створення військової юстиції, мають формуватися і відбуватися з урахуванням уже існуючого національного та зарубіжного досвіду. У Франції, Італії, Іспанії, Великобританії, Німеччині, США існують не тільки військові суди, а й спеціальні військові органи дізнання та слідства, що становлять єдину систему військової юстиції. Тому створення військової поліції та прокуратури є необхідною умовою розбудови ефективної військової юстиції України. Мають бути створені військові поліція та прокуратура з чітко окресленими завданнями та функціями у відповідних відомствах. Військова поліція і прокуратура повинні підпорядковуватись лише своїм відомчим керівникам. Таким чином забезпечується принцип незалежності і незаангажованості військової юстиції від зацікавлених сторін, власне, самого міністерства оборони. Неможна забувати про кадрове питання, оскільки від якості підготовки військових суддів, прокурорів та поліцейських залежить ефективність військової юстиції України. А це говорить про те, що відповідні фахівці мають мати знання, досвід і володіти воєнними навичкам, в обсязі необхідному, для здійснення на належному рівні своєї професійної діяльності.

Узагальнюючий аналіз світової практики дає підстави вважати, що під військовою юстицією розуміється кілька напрямів предметної діяльності, які здійснюються (можуть здійснюватись) різними інституціями та органами:

1) підтримання правопорядку серед військовослужбовців і контроль за їхньою статутною поведінкою у громадському середовищі здійснюється військовою поліцією чи жандармерією;

2) дізнавча діяльність щодо вчинення військовослужбовцями правопорушень здійснюється командирами військових частин або військовою поліцією чи жандармерією;

3) юридично-консультативна або юридично-роз'яснювальна робота покладається на правову службу в збройних силах певних країн або адвокатуру;

4) розслідування кримінально караних правопорушень і пред'явлення військовослужбовцям обвинувачення у вчиненні злочину здійснюється військовими чи спеціальними прокурорами або командирами військових частин;

5) розгляд справ про обвинувачення військовослужбовців у вчиненні злочину або інших справ щодо розв'язування спірних правовідносин, в яких стороною є військовослужбовець, здійснюється військовими судами (трибуналами) або суддями, які спеціалізуються у сфері військових злочинів [3].

Причини створення військової юстиції:

- зріст правопорушень та злочинів серед військовослужбовців;
- військовий конфлікт на сході України сприяє доступу до зброї, що вивозиться за межі зони АТО, як військовослужбовцями, добровільними найманцями та іншими категоріями населення;

- особливість військової сфери – статутних відносин між військовослужбовцями, завдань та функцій покладених на захисників держави щодо забезпечення військової безпеки суспільства;

- некомпетентність цивільних судів та прокуратури ефективно та швидко розглядати та вирішувати військові справи; відсутність професійних органів дізнання та розслідування, а отже і ефективного механізму попередження, виявлення та розслідування військових злочинів тощо [4].

Експерти пропонують кардинально змінити підхід до військової юриспруденції, створити військову поліцію, яка б взяла на себе всі функції колишніх військових прокурорів і Служби правопорядку. Потрібно, щоб вона була незалежна, як від Міноборони, так і від Генштабу. І найголовніше - як окрема структурна одиниця військова поліція повинна підкорятися тільки генеральному прокурору. Їй необхідно бути незалежною від Міноборони і Генштабу в отриманні зарплати, звань, житла. У той же час в системі судоустрою України повинні бути військові суди [5].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Толкаченко А. А. Военная юстиция // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://knowledge.su/v/voennaya-yustitsiya>.
2. Котляренко О. Перспективи формування військової поліції як складової системи військової юстиції в Україні / О. Котляренко // Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2016. – № 1. – С. 56–64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/9-2016/kotlarenko.pdf>
3. Шишкін В. Військові суди через призму правової держави // Право України. – 2004. – №4
4. «Військова юстиція в сучасних умовах: перспективи розвитку та реформування» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kubg.edu.ua/struktura/pidrozdili/yurydychna-klinika-astreya/zakhody/3620-viiskova-iustytsiia-v-suchasnykh-umovakh-perspektyvy-rozvytku-ta-reformuvannia-kruhlyi-stil-shcho-vidbuvsia-v-instytutu-zakonodavstva-verkhovnoi-rady-ukrainy-24-lystopada-2015-r-za-uchasti-yuk-astreya.html>.
5. Зеленина Е. Военная юстиция: за и против // Время.-2016

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Дегтяр Р. О.

Студентка II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Колеснікова М. В.

к.ю.н., старший викладач кафедри АГПФЕБ ННІ права

Сумського державного університету

Відповідно до ст. 1 Конституції України, Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Згідно з цим, втілення конституційних прав і свобод людини та громадянина є необхідною умовою задля існування такої держави, особливо у нинішній ситуації, яка склалася у нашій країні. Працівники поліції, при вирішенні цієї проблеми відіграє важливу роль, на них покладений обов'язок забезпечувати безпеку і громадський порядок, розкривати, попереджати та припиняти кримінальні правопорушення. Використання заходів спеціального призначення має важливе значення для реалізації таких завдань, до них належать заходи фізичного впливу, спеціальні засоби та вогнепальна зброя.